

The background image is a photograph of a traditional Basque house. It features a dark wooden balcony on the left, a large green vine-covered trellis in the center, and a wooden cart with a large wheel in the foreground. The house has a red-tiled roof and a stone wall on the right. The title 'LEZOKO BASERRIAK' is overlaid in large green letters.

LEZOKO BASERRIAK

Aitziber Murua Uribe-Elxearria

Lezoko Baserriak

aurkibidea

SARRERA

LEZOKO UNIBERTSITATEAREN HISTORIA.....	9

LEZOKO INGURUNEA. HUBILPENA	11

Inguruari ongietorria	11

Lezoko Geografia	12

FISIKOA	12

Sorrera	12

Aro geologikoak	12

Kokapena eta hedadura	14

Erliebea	15

Sare hidrografikoa	16

Klima	17

Temperatura	18

Euriteak	18

Haizea	19

Landaretza	19

DEMOGRAFIA	21

Bilakaera historikoa	21

Sexu eta adinaren araberako zatiketa	21

Dentsitatea	22

Jaiotza eta heriotza tasa: berezko hazkundea	23

Etorkinak	24

Sektore ekonomikoak: aktiboak eta ez aktiboak	25

EKONOMIA	26

Nekazaritza	26

Sorrera	26

Antzinako eta egungo nekazaritza	27

Mekanizazioa	31

Azoka-Merkatua	32

Abeltzaintza	32

LEZOKO BASERRIEN BILAKAERA	35

Lezoko baserrien sorrera	35

Nekazariak eta baserriak erdi aroan	35

Oholezko txabolatik harritzko etxera	36

Baserriak artoaren garaian	37

Baserria aro modernoan, bere gainbehera	38

Baserrien kokaleku eta izenak	38

Baserrien sorrera mendez-mende	39

Egungo baserrien kopurua, egoera eta auzoak	40

Gaintxurizketa Iturrin bailara	40

Gaintxurizketa Goikoa bailara	41

■ ■ ■ ■ ■ Gaintxurizketa Errekalde bailara	41
■ ■ ■ ■ ■ Gaintxurizketa Sagasti bailara	41
■ ■ ■ ■ ■ Herriondo bailara	42
■ ■ ■ ■ ■ Donibanealde bailara	42
■ ■ ■ ■ ■ Ekonomia	43
■ ■ ■ ■ ■ Nekazaritza	43
■ ■ ■ ■ ■ Urtaroak eta eguraldiaren eragina	43
■ ■ ■ ■ ■ Karobiak: karea ongarri gisa	44
■ ■ ■ ■ ■ Elikagai berriak: patata	45
■ ■ ■ ■ ■ Nekazaritza-tresnak	48
■ ■ ■ ■ ■ Azoka	49
■ ■ ■ ■ ■ Abeltzaintza	50
■ ■ ■ ■ ■ Baserria ondare gisa: jabetza eta herentzia	51
■ ■ ■ ■ ■ Maiorazkoak, jabeak eta maizterrak	51
■ ■ ■ ■ ■ Errentan hartutako baserriak: ordainketa eta epeak	52
■ ■ ■ ■ ■ Euskal herentzia: zati ezinezko ondarea	52
■ ■ ■ ■ ■ Eskontza-hitzarmena	52
■ ■ ■ ■ ■ Heriotza	53
■ ■ ■ ■ ■ Lezoko baserrien egitura	55
■ ■ ■ ■ ■ Kanpo egitura	55
■ ■ ■ ■ ■ Barne egitura	56
■ ■ ■ ■ ■ Familiarentzako tokia: gelak	56
■ ■ ■ ■ ■ Abereentzako tokia: ikuilua	57
■ ■ ■ ■ ■ Gauzak pilatzeko guneak: sabaia, mandioa, ganbara eta upategia	57
■ ■ ■ ■ ■ Dolarea	57
■ ■ ■ ■ ■ Baserrien eraikuntzaren nondik norakoak	58
■ ■ ■ ■ ■ Kontratuak	58
■ ■ ■ ■ ■ Materialak eta eraikuntza teknikak	58
■ ■ ■ ■ ■ Baserrietako ezbeharrak: suteak eta ermandadeak	59
■ ■ ■ ■ ■ Zerukoaren laguntza	59
■ ■ ■ ■ ■ Ermandadeak	59
■ ■ ■ ■ ■ Baserrien jabetza aldaketak	60
■ ■ ■ ■ ■ XIX. mendea	60
■ ■ ■ ■ ■ XX. mendea	62
■ ■ ■ ■ ■ Egungo baserriak	64
■ ■ ■ ■ ■ Gaintxurizketa Iturrin bailara	64
■ ■ ■ ■ ■ Gaintxurizketa Goikoa bailara	64
■ ■ ■ ■ ■ Gaintxurizketa Errekalde bailara	65
■ ■ ■ ■ ■ Gaintxurizketa Sagasti bailara	65
■ ■ ■ ■ ■ Herriondo bailara	65
■ ■ ■ ■ ■ Donibanealde bailara	66
■ ■ ■ ■ ■ Nora doa baserria ?	67
■ ■ ■ ■ ■ LEZOKO BASERRIAK AUZOZ AUZO	69
■ ■ ■ ■ ■ Gaintxurizketa ITURRIN BAILARA	71
■ Herrikoetxe	72
■ Hiribarren	73
■ Ipintza	74
■ Txatxamendi edo Arritxurieta	75
■ Abendaño	76
■ Granada	77
■ Etxeberri (1)	78
■ Etxeberri (2)	79
■ Olaizola	80
■ Itsua-Behetza	81
■ Itsua-Erdikoa (1)	82

Itsua-Erdikoa (2)	83
Apaizartza	84
■ ■ ■ ■ ■ GAINXURIZKETA GOIKOA BAILARA	87
Zapatazar	88
Zapatazar-Buru	89
Arginanea	90
Alarguntza-Goikoa	91
Iriarte-Enea	92
Alarguntza	93
Larraka	94
Elortegi	95
Arriaundi	96
Borda Goiz-Argi	97
■ ■ ■ ■ ■ GAINXURIZKETA ERREKALDE BAILARA	99
Saizar	100
Gaintxurizketa	101
■ ■ ■ ■ ■ GAINXURIZKETA SAGASTI BAILARA	103
Juantenea	104
Ageri	105
Patxilaborda	106
Amesti	107
Monatxo (Bonatxo)	108
Monatxo-Berri (Bonatxo-Berri)	109
Gaintza	110
Juan-Martindegi	111
■ ■ ■ ■ ■ HERRONDO BAILARA	113
Darieta-Zahar	114
Darieta	115
Matejuane	116
Gabiria	117
Mihura	118
Amuntene	119
Torrejil	120
Bordatxo-Txoko	121
Bordatxo	122
Nere-Borda	123
Larre-Zabal	124
Borda-Berri	125
Peliar	126
Mikura (Minkura)	127
Goienetxe	128
Bista-Eder	129
■ ■ ■ ■ ■ DONIBANEALDE BAILARA	131
Eguzkitza	132
Martiskone	133
Goikoerrota	134
Olatzar	135
Lopene	136
Borda	137
Olamarta	138
Kaxerna	139
Urruleku	140
Kabite-Handi	141
Kabite-Txiki	142